

de zijde van het Gemeentebestuur bijzonder koel – bij afwezigheid van de burgemeester – gereleveerd, van de zijde van de dienst, namens welke zijn opvolger Burgdorffer sprak, met grote hartelijkheid georganiseerd, waarbij zijn gave om mensen aan zich te binden en zijn medewerkers, van hoog tot laag, aan zich te verplichten, nog weer eens met nadruk naar voren werd gebracht. En het zal De Jongh goed hebben gedaan dat dit afscheid ook inhield een huldinging door het bedrijfsleven in het veilinglokaal boven de Groote Koopmansbeurs, waar de voorzitter van het erecomité E. P. de Monchy Rzn. hem, behalve een gouden erepenning, een album aanbood met meer dan 200 handtekeningen en verlucht met een aantal stadsgezichten van kunstenaars als Huib Luns, Mastenbroek, Oldewelt, Weyns en anderen. Dit album noemde De Monchy, blijkens het verslag in de N.R.C., een symbool zijner eigen werkzaamheid, 'daar waar u er steeds op bedacht waart, naast het praktische ook het schoone in het oog te houden. De namen uit het praktische koopmansleven gaan hier samen met de uitingen van mannen van de Kunst.' In zijn antwoord spreekt De Jongh, de kunst latend voor wat zij is, nog eenmaal profetische woorden uit ten aanzien van de betekenis van de vertegenwoordigers van het Rotterdamse bedrijfsleven. 'Aan die mannen van stuwkracht en energie heeft het Rotterdam nooit en zeker niet in de laatste decennia ontbroken. Moge dit, waaraan ik niet twijfel, ook in volgende jaren het geval zijn, dan zal Rotterdam meer en meer opklimmen tot eene stad van den hoogsten rang op het gebied van handel, scheepvaart en nijverheid'.

Dit was het toch wel triomfantelijk klinkende slotakkoord. De stille jaren in Den Haag volgen, het clubje op de Witte, het einde op 31 januari 1917.

En in het avondblad van de N.R.C. van 1 februari 1917 staat dan – het moet tot Zimmerman's eer gezegd worden – de rede welke de burgemeester in de Raad aan hem wijdde. 'Opgetreden in de moeilijke tijden, welke hier in den aanvang der tachtiger jaren zijn doorleefd, heeft de Jongh met scherpen blik aanstonds de plaats voorzien, waarop de ligging van Rotterdam haar aanspraak gaf onder de grootste havens der wereld.' Tenslotte: 'Heel de Rotterdamsche havenaanleg – ik mag het zonder overdrijving zeggen – is aan zijn geest ontsprongen.'

De strijd was gestreden. Hem zo objectief mogelijk beoordelende